

Сөөлгү тулчуушкуну

БУХТУЕВ ТӨӨГҮВҮСТЕ

Гвардейжи сержант Бухтуев танкызының чанынга кел-ле, шагынче көрген: дал дүш келгелек. Михаил люкче кире халааш, шлемун чежип алгаш, рацияның дыңналырын хынаан. Таптыг-ла он ийи шакта дээрже кызыл ракеталар ужуп үнген. Хөй танкылар ыдып-ла берген. Чогумна мөгүдөвээн, өөредилге үезинде чаңчыга бээр хире чоржук. Кожазы Сорокинниң экипажын көрүп чораан:

– Чыдып калбайн чор, Миша, бис-биле хап-ла ор.

Экипаж командири лейтенант Комаров улуг дужаалдыг. Эрткен танк изи-биле чоруурга, идегелдиг болбазыкпе. Аът-даа кандыг ийик. А мында айыыл – мина манап чыдар, чылча шаптар болдур ийин. Эгелээни бо-ла болгай, Бухтуев-биле кожа чораан танк чалбыышталы берген. База-бирээ чаңгыс черде тырыкыланып калган. А Сорокинни эдерген Мишаң мүн-не бүдүн тутсуп-ла орган.

Халап үнген: Сорокинниң танкызы база-ла өрттенгеш часты берген. Бухтуевте өске арга чок, чүгле бурунгаарлаар. Танк өрү кушталырга, ыңдыг-даа мөөр аът чок, бирде дээр көстүр,

бирде черже шиштелип чыдар мен.

Бо дөңчүгешти ажа халып келирге, мурнунда батарея от

ажыдып туруп-тур.

– Командир, кара маң-биле дорт-ла баар бе?

– Шын-дыр, сержант, чуура бастыраар, айтырыг турбас. Та чүү болзун.

Дараазындаалары мырыңай дезивиткеннер. Командирниң даалгазы черле шынныг болган боор: «Танкыңны батареялар

артынга ажытталдыр тургузувут!!

Дайынга база ыңдыг боор-дур. Эки турушту ээлеп алгаш, танкының күштүг артиллериязы-биле дайзынның аар үгер-бооларынга удур туржурлар.

Бир шак тулчуушкунну совет экипаж шыдап үнген. Фашистерге өске курлавыр чок болган хевирлиг.

Кезек ол Тумаровка суур дээш тулчуушкун чүвениң чүгле эгези болган, өөрээн, амыраан чурт-такчылар дайынчыларын шыдаар шаа-биле хүндүлээннер. Черные Броды (Кара-Кежиг) кайгамчык камгаланган станция турган.

Эң-не айылдыы рельстери каяа-даа чеде бээр бронепоезд бар болуп-тур, бүгү боду кылын куяк-биле камгаланган, артиллериязының күжү болза-даа кедегей, бир-ле черден чылып үнүп кел-ле, танкыларны мырыңай үлде бере бээр, бо-ла болгай, халап, Мишаның танкызынга изиг ыш, от-үс кылаш-ла дээр, үне халчып өртең хевин өттүрүп, өжүрер... Чок, командир эң-не шынчы, эң-не маадырлыг, сөөлгүдеги, салгалдарга билдинмейн баар турган боор, шийтпирни хүлээп алган: бронепоездини чаза таварыыр,

тараннаар: Бобруйск дээш бурунгаар, байырлыг эштер!

Ыш-бузу дээрже шаптыккан ол кызыл танк келген уу-биле чал кырынче үне халып келген, куяктыг поезд маңнаар чылгыр рельзизинден чуглуп барып дүшкен, оон ыңай баар чери-даа бар эвес. Чал артындан коргунчуг частыышкындан чер-дээр диңмиреп артып калган.

Бо үениң аныяк өскени, маадырларывысты сактып чоруур, олар чурттаарын күзеп чораан, олар бо шагда-даа чурттап чоруур турган, чери-чурту дээш амы-тынын салып чоруур, салып-даа турар чүве-дир, эки кижилер, дээди кижилер. Чер-чуртувус база ылгашпаалыңар, бо маадыр дээрге бистиң Хараалга ажылдап, бир дугаар школага өөренип чораан оол-дур. 19 харлыг оолдуң шаңнал бижиинде мыңдыг сөстер силерни бодандыраар болза, эки болур ийик: ооң шаңнаткан бижиинде барым-даалыг сөстер бар: «Тыва чурттуг орус оол төрээн чериниң төөгүзүңге, тыва чонунуң төөгүзүңде чырыткылыг арынны киир бижээн».

Сандро МААДЫ.

Ада-чурттуң Улуг дайынының чаңгызы